

Unngå krokene

– Åpenhet rundt alkoholmisbruk er viktig, hvis ikke forsvinner problemene inn i krokene. Da blir det også vanskeligere å få gitt hjelp og støtte.

Det finnes mye taus kunnskap i alle virksomheter som kan brukes i det forebyggende arbeidet, sa Legeforeningens generalsekretær Geir Riise, da han nylig innledet på konferansen Alkohol og samfunn i regi av Forbundet Mot Rusgift. Riise etterlyser åpenhet rundt alkoholmisbruk.

Arbeidsplassen viktig arena

– Rusmiddelmisbruk er et stort problem, både for den enkelte, nasjonalt og globalt. Verdens helseorganisasjon (WHO) sier i sin rapport *Global burden of disease* at alkoholbruk står for 3,2 % av alle dødsfall i verden og for 4 % av alle tapte leveår (1). Alkoholskadene er sånn sett like alvorlige som helseskader knyttet opp til tobakksbruk. Samtidig ser vi at forbruket av alkohol i Norge øker og viser en endring i mønsteret fra 1980 til 2007. Vinbruk er økende, mens brennevinbruken faller noe. Alkoholforbruket er nå det høyeste siden 1960-tallet.

– Omfanget av alkoholskader er knyttet opp til totalforbruket, og undersøkelser viser at alkoholmisbruk fører til dårligere helse, høyere skadefrekvens, tidligere død og negative sosiale og samfunnsmessige følger, sa Riise.

– Å avdekke skadelig alkoholforbruk er en viktig oppgave for primærhelsetjenesten.

Det viser seg at tidlig debut gir større forbruk utover i tenårene. Legeforeningen anbefaler derfor unge å utsette alkoholdebuten, sa han og viste til Legeforeningens statusrapport *På helsa løs. Når rusbruk blir misbruk og misbruk blir avhengighet* fra 2006 (2).

– Arbeidsplassen er med hjelp og støtte fra bedriftshelsetjenesten en viktig arena for å fange opp alkoholmisbruk. Grensene for når man er på jobb og ikke på jobb er for mange ikke lenger så klare. I dag drikkes det mer i arbeidsrelaterede situasjoner enn tidligere. Jeg mener at arbeidsmiljøutvalget på arbeidsplassen er et viktig sted å forankre en rusmiddelpolitikk i virksomheten. Foruten god forankring, må arbeidet bygge på de erfaringer som AKAN har fra arbeidslivet. I Legeforeningen er vi opptatt av at dette må være på plass, understreket generalsekretæren.

Må være faglig interessant

– Vi trenger leger som har kunnskap om alkohol og annen rusproblematikk. Legeforeningen er opptatt av at leger har interesse for å jobbe innen rusfeltet og at det skal være faglig utfordrende. Vi trenger flere leger til denne delen av spesialisthelsetjenesten gjennom en egen opptrappingsplan. Mer vekt på kunnskapsbasert

Geir Riise etterlyser mer åpenhet rundt alkoholmisbruk. Foto Ellen Juul Andersen

behandling og faglighet er nødvendig for å øke interessen. Vi trenger en egen rusmiddelspesialitet, slik Legeforeningen har fattet vedtak om. En opptrapping av fagligheten og en holdningsendring er nødvendig for at denne pasientgruppen skal få et like godt helse-tilbud som andre pasienter. Rusmid-

delavhengige må sikres en reell tilgang til utredning, diagnostisk vurdering og målrettet behandling, avsluttet Geir Riise.

Lisbet T. Kongsvik

lisbet.kongsvik@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk

Litteratur

1. Global burden of disease. World Health Organization, 2004. www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/en/ (20.11. 2009).
2. Høie I, Stetnes T. På helsa løs. Når rusbruk blir misbruk og misbruk blir avhengighet. Statusrapport fra Legeforeningen. Oslo: Legeforeningen, 2006.

Randers fikk Akademikerprisen

Professor Jørgen Randers er tildelt Akademikerprisen for 2009. Prisen gis for hans bidrag til å fremme akademisk frihet, og hans vektlegging av kunnskapens betydning for en god samfunnsutvikling.

Jørgen Randers. Foto Akademikerne

I sin tale til de omkring 100 deltakerne på Akademikernes høstkonferanse der prisen ble delt ut, understreket han at det er mulig å løse klimautfordringene.

– Klimautfordringene kan og må løses, og da må de rikeste landene gå foran, også gjennom

kostnadskrevende kutt hjemme, sa han.

– Gjennom omfattende energieffektivisering, utfasing av CO2-kilder, innføring av

karbonfangst og lagring, og ved å sette en stopper for avskogingen kan vi klare det, hevdet han.

Randers, som er professor i klimastrategi ved BI, har i førti år forsket rundt klimaproblematikken. Han gjorde seg første gang bemerket internasjonalt i boken *The limits to growth* fra 1972 (1). Han ledet også det regjeringsoppnevnte Lavutslippsutvalget som viste hvordan Norge kan redusere sine klimautslipp med to tredeler innen 2050.

– Randers har en markert miljøprofil som bygger på økonomisk og teknisk-naturvitenskapelig teori. Han er i sin fremstillingsform nyskapende og interessant, og fremstår som klar, uredde og synlig i det offentlige rom, med et stort engasjement for en

fremtidsrettet samfunnsutvikling, sier juryens leder Dag Bastholm fra Arkitektenes Landsforbund. Juryen har i tillegg til Bastholm bestått av Jorunn Fryjordet, Legeforeningen, Terje Olav Moen, Tekna og Jon Stordrange, Siviløkonomene.

Jørgen Randers er den andre som er tildelt Akademikerprisen, som er på 200 000 kroner. Prisen ble utdelt første gang i 2008 og gikk da til Reidun Førde (2).

Lise B. Johannessen

lise.berit.johannessen@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk

Litteratur

1. Meadows DH, Meadows DL, Randers J. The limits to growth. New York, NY: Universe Books, 1972.
2. Braaten KE. Etikett som praktisk rettesnor. Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 2495.